

საქმიანობის სახეობების მიხედვით საწარმოო ზედნადები ხარჯების განაწილების თავისებურებები და უპირატესობები

ჯიქია მერაბ

თსუ-ის ასოცირებული პროფესორი

განვითარების რა დონესაც არ უნდა მიაღწიოს საზოგადოებამ და რა ფორმითაც არ უნდა მიმდინარეობდეს საზოგადოებრივი წარმოების პროცესი, ადამიანთა ცხოვრების საფუძველი მატერიალური დოვლათის წარმოება იქნება. ამასთან, ერთი და იგივე დარჩება წარმოებისთვის საჭირო ელემენტებიც, რომელთა ხარჯვის შედეგად მიიღება მატერიალური დოვლათი და რომელთა რეალიზაციის გზით მენარმეები ღებულობენ მოგებას. ნებისმიერი ფირმის ეკონომიკური საქმიანობის ძირითადი მიზანი მინიმალური დანახარჯებით მაქსიმალური მოგების მიღებაა. ზოგადად რომ ვთქვათ, სხვაობა ფირმის მთლიან შემოსავალსა და წარმოების ხარჯებს შორის ქმნის მის მოგებას. აქედან გამომდინარე, ცხადია ის დიდი როლი, რომელიც მმართველობით აღრიცხვას აკისრია ხარჯების მინიმიზაციის უზრუნველყოფის საქმეში. წარმოების ხარჯების ზუსტი და თავისდროული აღრიცხვა დღეისათვის ერთ-ერთ უმთავრეს ამოცანად არის მიჩნეული. უნდა აღვნიშნოთ, რომ გაცილებით მარტივია პირდაპირი მასალისა და პირდაპირი შრომითი დანახარჯების მიკუთვნება პროდუქციის ერთეულზე. გაცილებით რთულია პროდუქციის ერთეულზე მისაკუთვნებელი საწარმოო ზედნადები ხარჯების განსაზღვრა. ეს ხარჯები არაპირდაპირია და მათი სპეციფიკიდან გამომდინარე, ჩვენ არ ვიცით, პროდუქციის თითოეული ერთეული რა მოცულობით შეიცავს მათ. მაშასადამე, გვჭირდება ისეთი მეთოდი, რის მიხედვითაც ზუსტად გავანაწილებთ საწარმოო ზედნადებ ხარჯებს პროდუქციის თითოეულ ერთეულზე.

საკვანძო სიტყვები: პროდუქციის თვითღირებულება, თვითღირებულების კალკულაცია, საწარმოო ზედნადები ხარჯები, მიკუთვნების განაკვეთი, დანახარჯთა მატარებელი, დანახარჯთა კალათა, საქმიანობის დონე, საქმიანობის სახეობები.

დანახარჯთა სრული კალკულაცია დაფუძნებულია იმ მიდგომაზე, რომ საწარმოო ზედნადები ხარჯების წარმოშობა დაკავშირებულია წარმოებული პროდუქციის დონესთან. ეს გამომდინარეობს იქიდან, რომ საქმიანობის დონე ზედნადები ხარჯების მიკუთვნების განაკვეთში შეიძლება იყოს პროდუქციის ერთეულები, კაცსაათები ან მანქანასაათები. სამივე მაჩვენებელი იზრდება, როდესაც იზრდება პროდუქციის წარმოების დონე. ეს მიდგომა შესაფერისი იყო წარსულში, რადგან საწარმოები უშვებდნენ მხოლოდ ერთი ან რამდენიმე სახის მარტივ და მსგავს პროდუქციას.

ტრადიციულ წარმოებაში საწარმოო ზედნადები ხარჯების წილი უფრო ნაკლები იყო სხვა დანახარჯებთან შედარებით. ისეთ საწარმოო ზედნადებ ხარჯებს, როგორცაა მანქანა-დანადგარების ცვეთა, უფრო ნაკლები წილი ჰქონდა მთლიანი დანახარჯების მოცულობაში. ეს გამომდინარეობდა იქიდან, რომ წარმოება დამოკიდებული იყო უფრო ადამიანურ შრომაზე და შედეგად, პირდაპირი დანახარჯების წილი უფრო მეტი იყო, ვიდრე არაპირდაპირი დანახარჯების. აქედან გამომდინარე, პროდუქციის ერთეულზე მისაკუთვნებელი საწარმოო ზედნადები ხარჯების უხეში გაანგარიშება, ამ შემთხვევაში, მისაღები იყო.

თანამედროვე წარმოებაში საწარმოო ზედნადები ხარჯების წილი უფრო მეტია სხვა ხარჯებთან შედარებით. კერძოდ, თანამედროვე პერიოდში წარმოება უფრო მეტად გახდა მანქანურ შრომაზე დამოკიდებული, შედეგად საწარმოო ზედნადები ხარჯების ხვედრითი წილი პირდაპირი დანახარჯებთან მიმართებაში გაიზარდა. აქედან გამომდინარე, საჭირო გახდა პროდუქციის ერთეულზე მისაკუთვნებელი საწარმოო ზედნადები ხარჯების უფრო ზუსტი გაანგარიშება. გარდა ამისა, შეიცვალა წარმოების ხასიათიც. მიმდინარე პერიოდში კომპანიების უმრავლესობა საქმიანობას ახორციელებს მაღალ კონკურენტულ გარემოში, რის შედეგადაც გაიზარდა პროდუქციის კომპლექსურობა და მრავალსახეობა.

პროდუქციის თვითღირებულების კალკულაციის ტრადიციული სისტემების გამოყენებისას სწორი შეფასება ხდება მოცულობასთან დაკავშირებული რესურსების პროპორციულად. რესურსები მოიცავს პირდაპირ მასალას, პირდაპირ შრომას, ენერჯიასა და მანქანების გამოყენებასთან დაკავშირებულ ხარჯებს.

თუმცა, არსებობს დიდი რაოდენობის ორგანიზაციული რესურსი ისეთ საქმიანობისთვის, რომლებიც არ უკავშირდება მოცულობას. საქმიანობის სახეობები, რომლებიც არ არის დაკავშირებული მოცულობასთან, მოიცავს დამხმარე საქმიანობას, როგორცაა მასალების დატვირთვა--გადმოტვირთვა, მასალების შესყიდვა, მანქანების აწყობა, წარმოების დაგეგმვა და სხვა.

მაშასადამე, პროდუქციის კალკულაციის ტრადიციული მეთოდები, რომლებიც გულისხმობს, რომ პროდუქციის წარმოებისას ყველა საქმიანობა გამოიყენება წარმოების საქმიანობის დონის

პროპორციულად, იძლევა პროდუქციის არასწორ თვითღირებულებას. ზემოაღნიშნულის საილუსტრაციოდ განვიხილოთ მაგალითები N1 და N2.

გაცილებით მარტივია პირდაპირი მასალისა და პირდაპირი შრომითი დანახარჯების მიკუთვნება პროდუქციის ერთეულზე. „პირდაპირი დანახარჯები“ ყველა პირდაპირი დანახარჯის ჯამია.

გაცილებით რთულია პროდუქციის ერთეულზე მისაკუთვნილებელი საწარმოო ზედნადები ხარჯების განსაზღვრა. ეს ხარჯები არაპირდაპირია და მათი სპეციფიკიდან გამომდინარე, ჩვენ არ ვიცით, პროდუქციის თითოეული ერთეული რა მოცულობით შეიცავს მათ.

აქედან გამომდინარე, გვჭირდება რაიმე მეთოდი, რის მიხედვითაც გავანაწილებთ საწარმოო ზედნადებს ხარჯებს თითოეულ ერთეულზე. ყველა საწარმოო ზედნადები ხარჯი უნდა მიეკუთვნოს პროდუქციის ერთეულს შესაბამის საფუძველზე დაყრდნობით, მაგალითად, წარმოებულ პროდუქციის, კაც-საათების ან მანქანა-საათების მიხედვით. ამ მეთოდის მთავარი აზრი ის არის, რომ ზედნადები ხარჯების წარმოშობა დაკავშირებულია წარმოებულ პროდუქციის მოცულობასთან.

მაგალითი N1 - დანახარჯების სრული კალკულაციის მეთოდი

კომპანია „ალფა“ უშვებს სამი დასახელების (A, B, C) პროდუქციას:

„A“ „B“ „C“

პირდაპირი შრომითი დანახარჯები ერთეულზე (\$) 0.07 0.14 0.12

პირდაპირი მასალის დანახარჯები ერთეულზე (\$) 0.17 0.19 0.16

ფაქტობრივად წარმოებული პროდუქცია (ერთ.) 500,000 150, 000 250.000

პირდაპირი კაცსაათი ერთეულ პროდუქტზე 0.001 0.01 0.005

პირდაპირი მანქანასაათი ერთეულ პროდუქტზე 0.01 0.01 0.005

ერთეულის სარეალიზაციო ფასი(\$) 0.50 0.45 0.43

ნლიური საწარმოო ზედნადები ხარჯები=\$ 80.000

= \$ 80.00

დანახარჯთა სრული კალკულაციის ტრადიციული მეთოდის გამოყენებით გავიანგარიშოთ პროდუქციის ერთეულის მთლიანი თვითღირებულება და მოგება თითოეული სახეობის პროდუქციის ერთეულისთვის. ავხსნათ გაანგარიშებული თითოეული მონაცემების შინაარსი.

ამოხსნა:

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, გაცილებით მარტივია პირდაპირი შრომითი და პირდაპირი მასალის დანახარჯების მიკუთვნება პროდუქციის ერთეულზე. სირთულეს წარმოადგენს საწარმოო ზედნადები ხარჯების მიკუთვნება. ჩვენ გვჭირდება ზედნადები ხარჯების მიკუთვნება პროდუქციის ერთეულისთვის; პირველ რიგში, გვჭირდება, გავიანგარიშოთ ზედნადები ხარჯების მიკუთვნების განაკვეთი. (ზხმგ).

საწარმოო ზედნადები ხარჯები {ჩვენი მაგალითის მიხედვით, \$ 80.000)

ზხმგ= -----

საქმიანობის დონე {უნდა მოხდეს მისი არჩევა)

საქმიანობის დონე საწარმოს საქმიანობის შესაბამისად უნდა განისაზღვროს. „ ალფამ“ უნდა მოახდინოს საქმიანობის შემდეგი სამი დონიდან ერთ-ერთის არჩევა:

წარმოებული პროდუქციის ერთეულები - მისი გამოყენება, ჩვენს შემთხვევაში, არ იქნება მისაღები, რადგან „-“ აწარმოებს ერთზე მეტი სახის პროდუქციას და სამართლიანი არ იქნება, თუ სამივე სახის პროდუქციაზე გავანაწილებთ ერთი და იმავე მოცულობის საწარმოო ზედნადებს ხარჯებს.

მანქანა-საათები ან კაც-საათები - სამართლიანი იქნება, თუ საწარმოო ზედნადებს ხარჯებს გავანაწილებთ, პროდუქციის ერთეულის წარმოებაზე დახარჯული მანქანა-საათებისა და კაც-საათების მიხედვით. ამ შემთხვევაში უნდა გადაწყვიტოთ, რომელი იქნება უფრო მისაღები, მანქანა-საათების, თუ კაც-საათების გამოყენება. ამისთვის შეგვიძლია განვიხილოთ ან გავითვალისწინოთ წარმოების პროცესის ხასიათი. უფრო სწორი იქნება, თუ მივიჩნევთ, რომ პროდუქციის წარმოება დაფუძნებულია უფრო მანქანურ შრომაზე, ვიდრე ადამიანურ შრომაზე, რადგან თითოეული ერთეულის წარმოება საჭიროებს უფრო მეტ მანქანა-საათს, ვიდრე კაც-საათს, აქედან გამომდინარე, ჩვენი მაგალითის შემთხვევაში, საქმიანობის უფრო მისაღები დონეა მანქანა-საათი.

გავიანგარიშოთ საწარმოო ზედნადები ხარჯების მიკუთვნების განაკვეთი:

\$ 80.00 (სანარმოო ზედნადები ხარჯები) \$80.000

ზხმგ= _____ = _____
 $(0.01 \times 500.00) + (0.04 \times 150.00) + (0.02 \times 250.000) 16.000$ საათი
 =\$5 თითოეული მანქანა-საათისთვის.

გავანანილოთ მიღებული მონაცემი პროდუქციის ერთეულზე:

	„A“	„B“	„C“
სანარმოო ზედნადები ხარჯები (\$) =	0.05	0.20	0.10
მანქანა-საათები პროდუქციის ერთეულზე x \$5			

ახლა შეგვიძლია მარტივად დავასრულოთ სამუშაო და პასუხი გავცეთ დასმულ კითხვას:

	„A“	„B“	„C“
	\$	\$	\$
პირდაპირი მასალის დანახარჯები			
წარმოებული პროდუქციის ერთეულზე	0.17	0.19	0.16
პირდაპირი შრომითი დანახარჯები			
წარმოებული პროდუქციის ერთეულზე	0.07	0.14	0.12
სანარმოო ზედნადები ხარჯები პროდუქციის ერთეულზე	0.05	0.20	0.10
მთლიანი სანარმოო დანახარჯები პროდუქციის ერთეულზე	0.29	0.53	0.38
პროდუქციის ერთეულის სარეალიზაციო ფასი	0.50	0.45	0.43
პროდუქციის ერთეულზე	0.21	(0.08)	0.05

დანახარჯთა სრული კალკულაციის მეთოდის შედეგი: დანახარჯთა სრულ კალკულაციაზე დაყრდნობით „A“ და „C“ მოგებიანი პროდუქტებია, ხოლო „B“ ზარალიანი პროდუქტია. სანარმოო ხელმძღვანელობამ უნდა განიხილოს „B“ პროდუქციის მომავალი წარმოების პერსპექტივა. კომპანიამ შეიძლება მიიღოს გადაწყვეტილება მისი წარმოების შეჩერების შესახებ. თუმცა, ეს გადაწყვეტილება შეიძლება მცდარიც იყოს, რადგან დანახარჯთა სრული კალკულაციის მეთოდი ზოგჯერ არ იძლევა პროდუქციის ერთეულისთვის მთლიანი სანარმოო დანახარჯების სწორი მიკუთვნების შესაძლებლობას. საქმიანობის სახეობების მიხედვით დანახარჯთა კალკულაცია შესაძლოა უფრო ზუსტი მეთოდი იყოს პროდუქციის ერთეულზე მთლიანი სანარმოო დანახარჯების სწორი გაანგარიშებისთვის და ცხადია, მასზე დაყრდნობით, უფრო სწორ გადაწყვეტილებას მივიღებთ.

საქმიანობის სახეობების მიხედვით, დანახარჯთა კალკულაციასა და კალკულაციის ტრადიციულ მეთოდებს შორის ძირითადი განსხვავება ვლინდება სანარმოო ზედნადები ხარჯების მიკუთვნების განაკვეთში. ტრადიციული დანახარჯთა სრული კალკულაციის მეთოდი პროდუქტებზე ზედნადები ხარჯების მიკუთვნებისას იყენებს მიკუთვნების სამ საფუძველს (პროდუქციას, კაც-საათებს ან მანქანა-საათებს), მაშინ როდესაც საქმიანობის სახეობების მიხედვით დანახარჯთა კალკულაცია განანილებს საფუძველად იყენებს სხვადასხვა დანახარჯთა მატარებელს (მაგ. შეკვეთების რაოდენობას, სანარმოო ხაზის რაოდენობას, კომპონენტების რაოდენობას და სხვა.);

საქმიანობის სახეობების მიხედვით დანახარჯთა კალკულაციის მთავარი აზრია **დანახარჯთა მატარებლის** გამოყენება, რომელიც ნათლად გვიჩვენებს ხარჯების ზრდის მიზეზს, მაგალითად, მომწოდებელთან განთავსებული შეკვეთების რაოდენობას თითოეული პროდუქტისთვის. სანარმოო ზედნადები ხარჯები, რომლის ოდენობა მოცულობასთან ერთად არ იცვლება, მაგრამ დამოკიდებულია სხვა საქმიანობაზე, უნდა მიეკუთვნოს პროდუქციას დანახარჯთა მატარებლის საფუძველზე. ტრადიციულ დანახარჯთა სრული კალკულაციის მეთოდის შემთხვევაში, ზედნადები ხარჯების პროდუქტებზე მიკუთვნება შედარებით თვითნებურად ხდება, რის გამოც პროდუქციის თვითღირებულება ნაკლებად ზუსტია.

საქმიანობის სახეობების მიხედვით დანახარჯთა კალკულაციის მეთოდის გამოყენებით, პროდუქციის ერთეულზე მთლიანი სანარმოო დანახარჯების გაანგარიშებისას გამოყოფენ ხუთ ძირითად ეტაპს:

1-ლი ეტაპი: უნდა დავაჯგუფოთ სანარმოო ზედნადები ხარჯები იმ ოპერაციების მიხედვით, რომლებიც იწვევს მათ წარმოშობას.

ამ შემთხვევაში, დანახარჯთა კალათა წარმოადგენს ოპერაციას, რომელიც მოიხმარს გარკვეული სახის რესურსებს და რომლისთვისაც ხდება ზედნადები ხარჯების გამიჯვნა და მიკუთვნება. თითოეული დანახარჯების კალათისათვის უნდა არსებობდეს დანახარჯთა მატარებელი (დანახარჯების გამომწვევი).

მე-2 ეტაპი: განვსაზღვროთ დანახარჯთა მატარებლები თითოეული ოპერაციისთვის, ანუ განსაზღვრეთ, რა ინვესტ მოცემული ოპერაციის წარმოშობას.

დანახარჯთა მატარებელი წარმოადგენს ფაქტორს, რომელიც გავლენას ახდენს დანახარჯების დონეზე.

მე-3 ეტაპი: გავიანგარიშოთ საწარმოო ზედნადები ხარჯების მიკუთვნების განაკვეთი თითოეული ოპერაციისთვის.

საწარმოო ზედნადები ხარჯების მიკუთვნების განაკვეთის გაანგარიშება ხდება დანახარჯთა სრული კალკულაციის მეთოდით საწარმოო ზედნადები ხარჯების მიკუთვნების განაკვეთის მსგავსად. თუმცა, თითოეული ოპერაციისთვის ხდება ინდივიდუალური საწარმოო ზედნადები ხარჯების მიკუთვნების განაკვეთის გამოთვლა, ოპერაციის დანახარჯებისა და დანახარჯთა მატარებლების შესახებ მიღებული ინფორმაციის ურთიერთშეფარდებით;

მე-4 ეტაპი: მივაკუთვნოთ ოპერაციის დანახარჯები წარმოებულ პროდუქციას. უნდა მოხდეს ოპერაციის დანახარჯების მიკუთვნება ცალკეული სახეობის პროდუქციისთვის;

მე-5 ეტაპი: გამოვითვალოთ მთლიანი საწარმოო დანახარჯები და/ან მოგება ან ზარალი.

მაგალითი N2 - საქმიანობის სახეობების მიხედვით დანახარჯთა კალკულაცია კომპანია „ალფას“ მონაცემები:

	\$
დამუშავების დანახარჯები	5.000
კომპონენტებზე დანახარჯები	15.000
ტექნიკური მოსამზადებელი სამუშაოების დანახარჯები	30.000
შეფუთვის დანახარჯები	30.000
საწარმოო ზედნადები ხარჯები	80.000

მონაცემები დანახარჯთა მატარებლების შესახებ:

	A	B	C
მანქანასაათები პროდუქციის ერთეულზე	0,01	0,04	0,02
საწარმოო ხაზის რაოდენობა	3	1	26
კომპონენტების რაოდენობა	4	6	20
მომხმარებელთა შეკვეთების რაოდენობა	21	4	25

საქმიანობის სახეობების მიხედვით დანახარჯთა კალკულაციის მეთოდის გამოყენებით გავიანგარიშოთ მთლიანი დანახარჯები პროდუქციის ერთეულზე და მოგება ერთეულზე თითოეული პროდუქტისთვის. ავსხნათ მიღებული მონაცემების მნიშვნელობა.

ამოხსნა:

1-ლი ეტაპი: დავაჯგუფოთ საწარმოო ზედნადები ხარჯები იმ ოპერაციების მიხედვით, რომლებიც ინვესტ მათ წარმოშობას.

ამის გაანგარიშება ზემოთ უკვე გავაკეთეთ. \$80,000-ის ღირებულების საწარმოო ზედნადები ხარჯები დავყავით ოთხი ტიპის განსხვავებულ ოპერაციად (დანახარჯთა კალათა).

მე-2 ეტაპი: განვსაზღვროთ დანახარჯთა მატარებლები თითოეული ოპერაციისთვის, ანუ განვსაზღვროთ რა ინვესტ მოცემული ოპერაციის დანახარჯების წარმოშობას.

საქმიანობა	დანახარჯთა მატარებელი
მანქანური დამუშავების დანახარჯები	მანქანა-საათების რაოდენობა
კომპონენტებზე დანახარჯები	კომპონენტების რაოდენობა
ტექნიკური მოსამზადებელი დანახარჯები	საწარმოო ხაზის რაოდენობა
შეფუთვის დანახარჯები	მომხმარებელთა შეკვეთების რაოდენობა

მე-3 ეტაპი: გავიანგარიშოთ საწარმოო ზედნადები ხარჯების მიკუთვნების განაკვეთი თითოეული ოპერაციისთვის.

ზხმგ (მანქანური დამუშავების დანახარჯები) = $\frac{\$ 5,000 \text{ დამუშავების დანახარჯები}}{16,000 \text{ მანქანასათი (მაგალითი 1)}}$
= \$0,31 თითოეული მანქანისათვის.

ზხმგ (კომპონენტებზე დანახარჯები) = $\frac{\$15,000 \text{ კომპონენტებზე დანახარჯები}}{(4 + 6 + 20) \text{ კომპონენტი}}$
= \$500 თითოეული კომპონენტისთვის

ზხმგ (ტექნიკური მოსამზადებელი დანახარჯები) = $\frac{\$30,000 \text{ ტექნიკური მოსამზადებელი დანახარჯები}}{(3+1+26) \text{სანარმოო ხაზის რაოდენობა}}$
= \$1,000 თითოეული სანარმოო ხაზისთვის

ზხმგ (შეფუთვის დანახარჯები) = $\frac{\$30,000 \text{ შეფუთვის დანახარჯები}}{(21 + 4 + 25) \text{ შეკვეთა}}$
= \$600 თითოეული შეკვეთისთვის

მე-4 ეტაპი: მივაკუთვნოთ ოპერაციის დანახარჯები წარმოებულ პროდუქციას.

	A	B	C
დამუშავების დანახარჯები (S)			
= \$0,31 x მანქანასათებზე	1,550	1,860	1,550
კომპონენტებზე დანახარჯები (5S)			
= \$500 x X კომპონენტებზე	2,000	3,000	10,000
ტექნიკური მოსამზადებელი დანახარჯები (S)			
= \$1,000 x სანარმოო ხაზის რაოდენობაზე	3,000	1,000	26,000
შეფუთვის დანახარჯები (S)			
\$600 x შეკვეთებზე	12,600	2,400	15,000
მთლიანი სანარმოო ზედნადები ხარჯები (S)	19,150	8,260	52,550
წარმოებული ერთეულების რაოდენობა	500,000	150,000	250,000
სანარმოო ზედნადები ხარჯები პროდუქციისთვის ერთეულზე (S)	0,04	0,06	0,21

მე-5 ეტაპი: გამოვითვალოთ მთლიანი სანარმოო დანახარჯები და მოგება ან ზარალი.

	A	B	C
	\$	\$	\$
პირდაპირი მასალის დანახარჯები ერთეულზე	0.17	0.19	0.16
პირდაპირი შრომითი დანახარჯები ერთეულზე	0.07	0.14	0.12
სანარმოო ზედნადები ხარჯები ერთეულზე	0.04	0.6	0.21
მთლიანი სანარმოო დანახარჯები ერთეულზე		0.28	0.39
ერთეულის სარეალიზაციო ფასი	0.50	0.45	0.43
მოგება/ზარალი ერთეულზე	0.22	0.06 (0.06)	

საქმიანობის სახეობების მიხედვით დანახარჯთა კალკულაციის შედეგი:

ერთმანეთს შევადაროთ დანახარჯთა სრული კალკულაციის მეთოდისა და საქმიანობის სახეობების მიხედვით დანახარჯთა კალკულაციის მეთოდების მიხედვით მიღებული შედეგები. როგორც ვხედავთ, **A** პროდუქცია ამ უკანასკნელი მეთოდის დროს შედარებით უფრო მოგებიანი პროდუქტია. თუმცა, საკმაოდ დიდ სხვაობას იძლევა **B** და **C** პროდუქციის შედეგები: **B** პროდუქცია ამ შემთხვევაში, წარმოადგენს მოგებიან პროდუქტს, ხოლო **C** ზარალიან პროდუქტს. კომპანიამ უნდა მიიღოს არა **B**-ს, არამედ **C** პროდუქციის წარმოების შეჩერების შესახებ გადაწყვეტილება. ვინაიდან საწარმოო ზედნაღები ხარჯების განაწილება საქმიანობების სახეობების მიხედვით გაცილებით უფრო ზუსტად იქნა გაანგარიშებული.

PECULIARITIES AND ADVANTAGES OF DISTRIBUTION OF PRODUCTION OVERHEAD COSTS BY ACTIVITY TYPES

Jikia Merab

Associate Professor

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Summary

The method of calculating costs according to the types of activities ensures calculating the cost of unit of production more accurately. Based on that, we can improve determination of the product selling price and realization strategy, as well as effectiveness of management and quality of the decision made. - When applying this approach, it is better evident what overhead costs are spent for; - The approach of calculating cost according to the types of activities recognizes that production overhead costs are not related only to the volume of production and selling; - For many companies, production overhead costs represent a significant part of total costs. Therefore, for managing the business properly the management needs the information about what overhead costs are paid for. Control over production overhead costs can be exercised by managing and controlling of cost-driver; - Using this approach in a complex business environment allows us to determine actual costs on the product; - Calculation of costs according to the types of activities can be used not only when distributing production overhead costs but in case of distributing all types of overhead costs.

Key words: *Cost of production, calculation of production cost, production overhead costs, assignment rate, cost driver, cost pool, level of activity, types of activity.*